

חומרות והנהגות בחג הפסח (א)

שוי"ע הרב: להחמיר בכל החומרות.	דגל מחנה אפרים: ברוסיה נהגו הרבה חומרות בפסח.
א"א בוטשאטש: להיזהר אפילו בדברים שמדינא מותר.	הרה"ק ר"פ מקוריץ: חומרות בני"י בפסח מבטלין הרבה גזירות.
קב הישר: מצוותיו חמורים ואזהרותיו נוראים אבל בשמחה.	פלא יועץ / החיד"א: כל עבירה בפסח גורמת פגם גדול יותר משאר השנה.
תרומת הדשן: אם המלך מחמיר אנו נמי מחמירין.	פלא יועץ: עיקר הזהירות במה שנותן לפיו.
החיד"א: חומרות הפסח אינם יוהרא.	שיח שרפי קודש: כלים חדשים לפסח.
הבעש"ט: בפסח ושבת מחמירין.	דרך פיקודך: המדקדקים בפסח ינצלו מכל צרה.
אמרי פנחס: להחמיר בכל החומרות הנזכרים בשו"ע.	הרה"ק מאפטא: להכשיר כל הכלים של פסח.

ימי היולא

תרל"ד: הרה"ק דוד בהרה"ק צבי אלימלך שפירא זצוק"ל מדינוב, מח"ס צמח לדוד.
תרפ"ח: הרה"ק מאיר יחיאל בהרה"ק אברהם יצחק זצוק"ל מאוסטרובצה, מח"ס אור תורה ומאיר עיני חכמים.
תרצ"ב: הרה"ק שמואל בהר"ר זאב ענגל זצוק"ל אב"ד ראדומישלא, מח"ס שפתי מהר"ש ועוד.
תרצ"ב: הרה"ק יוסף חיים בהר"ר אברהם שלמה זוננפלד זצוק"ל, אב"ד ירושלים.

משניות - מסכת פסחים

ח אין נוֹתְנִין אֶת הַקֶּמַח לְתוֹךְ הַחֲרֹסֶת אוֹ לְתוֹךְ הַחֲרָדֵל, וְאִם נָתַן, יֹאכַל מִיד, וְרַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר. אֵין מְבַשְׁלִין אֶת הַפֶּסַח, לֹא בְּמִשְׁקִין וְלֹא בְּמֵי פְרוֹת, אֲבָל סָבִין וּמִטְבִּילִין אוֹתוֹ בָּהֶן. מִי תִשְׁמִישׁוּ שֶׁל נְחֹתוֹם, יִשְׁפְּכוּ, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְחַמְצִין:

פרק ג

א אֵלּוּ עוֹבְרִין בַּפֶּסַח: בִּתְחַ הַבֶּבְלִי, וְשֹׁכֵר הַמְּדִי, וְחֹמֶץ הָאֲדוּמִי, וְזִיתוֹם הַמִּצְרִי, וְזוּמָן שֶׁל צִבְעִים, וְעַמִּילָן שֶׁל טַבָּחִים, וְקוֹלָן שֶׁל סוֹפְרִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אֵף תַּבְשִׁיטִי נָשִׁים. זֶה הַבֶּלֶל: כֹּל שֶׁהוּא מִמִּין דָּגָן, הֲרִי זֶה עוֹבֵר בַּפֶּסַח. הֲרִי אֵלּוּ בְּאַזְהָרָה, וְאֵין בָּהֶן מַשּׁוּם כְּרִית:

פירוש ר"ע מברטנורא

ה. בַּחֲרֹסֶת. דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בוֹ חֲמֶץ וּמִים וְעָשׂוּי לְטַבֵּל בוֹ בְּשׂוֹר: וְאִם נָתַן. לְתוֹךְ הַחֲרָדֵל: יֹאכַל מִיד. שֶׁהַחֲרָדֵל חָד וְאֵינוֹ מְמַהֵר לְהַחְמִיץ כְּמוֹ הַחֲרֹסֶת. אֲבָל בַּחֲרֹסֶת מוֹדָה תָּנָא קַמָּא לְרַבִּי מֵאִיר דְּאָסוּר: וְרַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר. אֵף אִם נָתַן לְתוֹךְ הַחֲרָדֵל, דֹּסְבֵר חֲרָדֵל לְאַלְתֵּר מִחֲמִיץ כְּמוֹ הַחֲרֹסֶת, וְאֵין הִלְכָה לְרַבִּי מֵאִיר: לֹא בְּמִשְׁקִין וְלֹא בְּמֵי פְרוֹת. דְּכִתִּיב (שְׁמוֹת יב) וּבָשַׁל מִבָּשָׁל, מִכָּל מָקוֹם: אֲבָל סָבִין וּמִטְבִּילִין. לְאַחַר צִלְתּוֹ, וְלֹא אֲמַרִינָן דְּמִבְטַל טַעְמוֹ. אִי נִמִּי אֶפְלוּ קִדְּם צִלְתּוֹ שָׂרִי לְסוּף הַפֶּסַח בְּמֵי פְרוֹת, דְּהִכִּי תֵּנִן בְּכִיצַד צוּלִין, סָכוּ בְּשֶׁמֶן תְּרוּמָה אִם חִבּוּרֵת כֹּהֲנִים יֹאכְלוּ: מִי תִשְׁמִישׁוּ שֶׁל נְחֹתוֹם. שֶׁמֶצֶן בָּהֶן יִדְּיוּ בְּשַׁעָה שֶׁמֶקֶטֶף אֶת הַמִּצָּה: יִשְׁפְּכוּ. בְּמָקוֹם מְדֻרֹן, שֶׁלֹּא יִשְׁאַרוּ מְכַנְסִים בְּמָקוֹם אֶחָד וְיִחַמְצוּ:

א. אֵלּוּ עוֹבְרִין. אֵלּוּ מִתְבַּעְרִים מִן הָעוֹלָם, דְּאֵף עַל גֵּב דְּאֵין עוֹבְרִים עֲלֵיהֶם עַל כֹּל יִרְאָה, מִדְּרַבָּנָן מִיָּהָ צְרִיכִי בַעוֹר, דְּהִכִּי תֵּנִן לְקַמֵּן שְׂאוֹר יִשְׂרָף וְאֵף עַל גֵּב דְּהֹאכְלוּ פְטוֹר: בִּתְחַ הַבֶּבְלִי. עָשׂוּי מִפֶּת מַעֲפֵשׁ וְחֵלֶב, וְדִגְלִים לְטַבֵּל בוֹ אֶת הַמֶּאֱכָל: שֹׁכֵר הַמְּדִי. שֹׁכֵר שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין בְּמִדֵּי מַחֲטִים אוֹ שְׂעוּרִים שְׂרוּיִין בְּמִים: וְחֹמֶץ הָאֲדוּמִי. חֲמֶץ שֶׁעָשׂוּי בְּאֶרֶץ אֲדוּם, שְׁנוֹתְנִין שְׂעוּרִים [בִּינִין] וּמִשְׁהִין אוֹתָם שֶׁם כְּדִי שִׁיחְמִצּוּ: וְזִיתוֹם הַמִּצְרִי. תִּלְתָּא

ב בצק שבסדקי ערבה, אם יש פזית במקום אחד, חייב לבער. ואם לא, בטל במעוטו. וכן לענין הטמאה, אם מקפיד עליו, חוצץ. ואם רוצה בקיומו, הרי הוא בערבה. בצק החרש, אם יש פיוצא בו שהחמין, הרי זה אסור:

פירוש ד"ע מברטנורא

שערי ותלתא קורטמי הוא פרכום מדברי ונקרא בערבי קרטום, ותלתא מלחא, ועושין אותו לרפואה. עד כאן חמץ הראוי לאכילה על ידי תערובת, מפאן ואילך חמץ נקשה בעיניה: וזמן של צבעים. מים שנותנים בהם סבין, ומשתמשים בהם הצבעים למלאכתן: ונמילין של טבחים. [פת] שעושין מקמח תבואה שלא הביאה שליש בשולה, ומכסים בה את הקדרה לשאב את הזחמא: וקולין של סופרים. עפר הרחיים מגבלין אותו במים, וסופרים מדבקים בו גירותיהם: רבי אליעזר. מוסיף, דאלו תנא קמא לית ליה אלא חמץ דגן גמור על ידי תערובת או חמץ נקשה בעיניה, ורבי אליעזר מוסיף אף תכשיטי נשים שהן חמץ נקשה על ידי תערובת סממנים אחרים. ובגמרא פריך, תכשיטי נשים סלקא דעתך, אלא אימא אף טפולי נשים, סלת שנשים טופלות ומחברות על בשרן עם סממנין אחרים להשיר את השער או להלבין ולעדן את הבשר. ואין הלכה כרבי אליעזר: כל שהוא מין דגן. מחמשת המינים, ומערבין בהן מים. דאי אין בהם מים אלא מי פרות קיימא לן דמי פרות אין מחמיצין: הרי אלו באוהרה. אם אכלן עובר בלאו: ואין בהם משום פרת. דעל חמץ גמור ענוש פרת ואינו ענוש פרת על התערובת, אבל לוקה על אכילתו אם אכל פזית חמץ בתוך התערובת בכדי אכילת פרס. אבל אם לא אכל פזית חמץ בתוך התערובת בכדי אכילת פרס אינו לוקה מן התורה, מיהו אסורא מיהא איפא, דחמץ בפסח אוסר בתערובתו בכל שהוא: ב. בצק שבסדקי ערבה. ועשוי לחזק שבירה וסדקיה. אם יש פזית במקום אחד חייב לבער, פחות מפאן בטל במעוט. ואם אינו עשוי לחזק אפלו פחות מפזית חייב לבער, לפי שאינו מבטלו שם ואפשר שימלך ויטלנו משם: וכן לענין הטמאה. אם נגע שרץ בהאי בצק בפסח שאסורו חושבו, אם יש בו פזית חוצץ בפני הטמאה ולא הוי בערבה ולא נחתא לה טמאה לערבה. ובפחות מפזית, אם אינו מקפיד עליו בטל לגבי ערבה והוי כאלו נגע השרץ בערבה עצמה והיא טמאה: אם מקפיד עליו חוצץ. הכי קאמר, ובשאר ימות השנה שאין אסורו חושבו, אין הדבר תלוי בשעור אם יש בו פזית אם לאו, אלא בקפידה תליא מלתא, אם הקפיד עליו ועתיד לטלו משם חוצץ בפני הטמאה בין יש בו פזית בין אין בו פזית ולא נחתא טמאה לערבה, ואם לא הקפיד עליו ורוצה בקיומו אפלו יש בו פמה זיתים הרי הוא בערבה, וכשנוגע השרץ בפצק הוי כאלו נגע בערבה ממש: בצק החרש. שמכין עליו ביד ואינו משמיע קול ודומה לחרש שקורין לו ואינו משיב. פרוש אחר, בצק החרס, שהוא קשה פחרס ואינו נפר אם החמין: אם יש פיוצא בו שהחמין. אם יש עסה אחרת שנלושה בשעה שזו נלושה וכבר החמיצה, אסור. ואם אין שם פיוצא בו, הרי שעורה כדי שיהלך אדם מיל בהליכה בינונית. ושעור זה פזמן שני חמשי שעה:

מסורת
הש"ס

גב' (א) [לקמן קו].
 (ב) [מוספתא דברכות פ"ג]
 (ג) [יבמות י. מנחות נב:]
 (ד) [מוספתא דברכות פ"ג]
 רש"י (ה) ז"ל אין

[illegible]

בד א מיי פכ"ט מהל' שבת
הלכה יב סמג עשין כט טור
ש"ע א"ח קי רעא ס"ד:
בה ב מיי שם וסמג שם
טוש"ע א"ח קי רלט ס"א:
בז ג מיי שם הלכה ד
וסמג שם טור ש"ע א"ח
קי רעא ס"ח:
בז ד מיי שם טור ש"ע
סעף ג:

[illegible]

בעא מיניה רבינא מרב נחמן
בר יצחק מי שלא קידש
[בע"ש] מהו שיקדש כל היום
אמר ליה מדאמרי בני ר' חייא
זי' שצריך לומר אלהינו ואלהי
ן שלא קדש בערב שבת ופריך
כבוד יום וכבוד לילה כבוד יום

[illegible]

וְיָמִיתוּ בְּאֶסְכֶּרֶה מִדֶּה כִּגְדָה מִדֶּה
הָיָה מִשְׁעֵב גְּרוּטוֹ וְיָמִיתוּ וְאֶסְכֶּרֶה
בְּמִקְוֵה חָקֵק כְּדֹאמְרִינִי (מִתְּחִיל ד' ז')
מִי שֶׁנִּשְׁחָטִיב חָקֵק אִם טוֹבֵב צִנְהָ
אִם מֵת בְּקִרְוֹנֵכִי וְיִיטִי וְאֶסְכֶּרֶה:
שְׁמֵעַ
אֵלָּא כּוּם אֶחָד אוֹמֵר עֲלֵיו
קִדּוּשׁ

ידילן גיין סקטור חול לסקטור שבת:
 נסמך בידול מזה ומעללם סקטור שבת
 נסמך דשבת תעבי' אחרת קצע למעשר
 פילן ערלי מתבואה א' סלא' גמרה
 ונלמא מתסתייהו היא תעביה אכילת
 אכילת שבת אקור לאכול דר שצידיל
 הברילה יצדיל קובעת. דכיון סהמיל
 סקטורו יצדיל: דני מיל. דהדכלה
 נלמיהו לאו דבר תשוב וירא ומסמך
 אכל קמי קידושא קפדי משוס כבוד
 וסמך דן קידושין: מבריל הירח
 יוצא: שבת וירא: טוב. הורמל ולא
 בא להרות לנו דין אדם הפושע
 או מיני אנשים ימים דר היום:
 קידוש

לי יום טוב יש בהן קדושה על הכוס והזכרה בברכת המזון
ביום השבת גם אתה מוצא ביום השבת קדושה על הכוס
וקדש ביום לפיכך לא פסיקא ליה ולא תאני ליה: ת"ע

אמר דן עולא הא נמי בכרוב
דכרת המצות ומעמא משום
הא נמי הוראה היא רב חנניא
למדי דרב הווי יתבי בסעודתא
המנונא סבא אמרו ליה זיל
קיומא נפסיק וניקבעיה לשבתא
דצריכותי *שבתא קבעה נפשה
ש השבת קובעת למעשר כך
לקידוש סבור מינה כי היכי
ש כך קבעה להבדלה אמר
הבי אמר רב לקידוש קובעת
קובעת והני מילי לענין מיפסק
אבל אתחולל לא מתחילל
אמרן אלא באכילה אבל
שתייה נמי לא אמרן אלא
אבל מיה לית לן בה ופלוגא
הווא חייה לההוא גברא
קודם הבדלה אמר ליה לא
ואסכרתו רתנא משמיה דרבי
עם כלום קודם שיכביל מיתתו
דבי רב איש לא קפדי אמאי
וינא מרב מחמו בר ציחק מי
קרב שבת נתנו שיקדש והולך
למ' מרמאי⁶ ע"כ רבי חייא
מוצאי שבת מבדיל והולך כל
הא נמי ימי שלא קידש עבר
בא לא על שבת אלא על ערוב

הוא קל היום כולו איטיבי
לי יום טוב שי בהן קדושה על
ההורה בברכת המזון שבת
בהם קדושה על הכוס ויש
נרכת המזון ואי סלקא דעתך
ז' בערב שבת מקדש והולך
ולו שבת ויום טוב נמי
דיש בהן קדושה על הכוס
מאורתא מקדש למחר אמר
א רבנא איטיביה^ה כבוד
ה כבוד יום קודם ואם אין

יְבוּיָתָה לַהֲפֹקֵם בַּעֲקֵרֹת שָׁלָחן כָּדִי
 לִנְלוֹת לִמְסֹל מַעֲשֶׂה בְּנֵה קִדְוֹשׁ אֵין כָּדִי
בִּשְׁם שְׁקִיבֻעַת לַמְעֻשָּׁר פִּירוֹשׁ אֲכִילִי
 הוּא יִדְרֵה קִבֵּעַ הוּא אֵין אֲוֹכְלִין בְּשִׁבְרֵי
 וְלִקְדוּשָׁה אֲסֻרָּה לְנֻסֹּעַ עַד שִׁקְרָה
 שֶׁנֶּחֱמָה אֲשֶׁם יוֹשְׁבֵינָן עַל הַשְּׁחָלָן וְהַשְּׁחָלָן
 שֶׁנֶּחֱמָה אֲסֻרָּה בְּזִילֵיָהּ וְקוֹבֵעֵת לַהֲבִירָה
 עוֹדוּתָהּ אֵף לֹא־מֵהַשְּׁחָלָן וְלֹא־מֵהַשְּׁחָלָן שֶׁנֶּחֱמָה
 וְהֵינִי מִיָּלִיד לֵאלֹהִים מִסְּפָקִי אֲמִידָה
 לֵימֵן לֵן כֵּן: **אֵד קָבִיר אֲמִידָה** קָמִי הֵי
 וְהַשְּׁחָלָן גּוֹמְלִין כָּל אֲמִידָה וּמוֹמֵנִי
 הַמְּזוּזִין וְהַמְּלִילֵנוּ בְּזִיוֹשׁ יוֹדֵי עוֹבֵד
 הַבֶּהֱן בִּלְבָד: **דָּרִי לֹא תִתְּנִי** דִּמְחָה
 בְּבִדּוֹר לִילֵהָ אֵם אֵם לֹא יֵין הִרְבֵּה לֵם

ת מקדש והולך כל היום כלו ואותבין עלה מיהא לילי ש
ורה בברכת המזון ואם איתא דמי שלא קידש בערב שבת
הקידוש בכוס ביום השבת אלא אם לא קדש בערב שבת

קשוי יתבי בסעודתא.
המה עד שחביה.
דחולין: ונשבעה.
א. לנש שנת: לא
חזי א' מוקדע שנתן
ערעד חולין: ונשבעה
מנעמה
שבת שנת ונבדלת
כלס פקדנתא מסה
שקובעת למעשר.
ח' דנחמ חסוב
מ' דנחמ חסוב
ז. שאכור לעסוס
מ' דנחמ חסוב
מ' דנחמ חסוב
ד. מ' דנחמ חסוב

ויפסק נמי
 בשניה לא
 בחזרה ויש
 דרב הונא
 שרשה מיה
 מיסחפי מיה
 עקיבא ב ר
 באסכרה ב ר
 בעא מיניה
 שלא קידש
 כל היום כוש
 שלא הבדיל
 השבת כולו
 ייבב
 גדלה שם יושבין
 כנפולא שם
 ידילו: ודני מילי.
 קועט לאפסקוי
 חזיל לא נפתלינן
 חזי מילי.
 יכולתא חזל לשמיה
 ווא נפתלינן
 ווא חזל נפתלינן
 ויפסן כל היום
 שבת נפתלינן
 כבוד וכו' וכו'
 יין הרבה לטעמה
 עי' יעקב דהיום:
 וכל

[illegible][illegible]

דאי לא קתני כלומר לא פירש בוו הברייתא אלא דברים ק

קיצשו"ע עם פסקי משנ"ב

סימן צט

דיני מוקצה ביום טוב

א. כל מקצה האסור בטלטול בשבת, אסור גם ביום-טוב. ויש אומרים, דגם מקצה מדעת, ומקצה מחמת מאוס, אף-על-פי שמתרין בשבת, אסורין ביום טוב א. ולכן פרות שהקצה אותם לסחורה, אסורין ביום-טוב, אלא צריך שיזמינם בערב יום-טוב, דהינו שיאמר, מפרות אלו אכל למחר. ובפרות העומדין למכר מעט מעט, יש להקל.

(א) והרמ"א מתיר. וכתב במ"ב, שכן מנהג מדינותינו.

ב. ביצה שנולדה ביום-טוב, אסורה אפלו בטלטול ב. אבל מתר לכפות עליה כלי שלא תשבר. ואם נולדה ביום ראשון, מתרת ביום שני. ואם יום-טוב שני הוא שבת, אסורה גם בשבת. וכן אם יום ראשון הוא שבת ונולדה בו, אסורה גם למחר שהוא יום-טוב שני. וכן שבת הסמוך ליום-טוב, בין לפניו בין לאחריו, נולדה בזה אסורה בזה. ובראש-השנה, גם אם נולדה ביום ראשון, אסורה גם בשני (כי שני הימים של ראש-השנה, כיומא אריכתא דמא. והינו לחמרא כמו הכא. אבל לענין מה שבשאר ימים-טובים אסור לעשות מיום ראשון ליום שני כדלקמן בסימן ק"א, אין חלוק בין שאר ימים טובים לראש

הַשָּׁנָה, דָּגָם בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה אָסוּר, דִּלְקָלָא לָא אֲמַרִּינָן כְּיוּמָא אָרִיכְתָּא דְמִיָּא). וְאִם חָל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה בְּיוֹם ה' וּבְיוֹם ו', אֶפְלוּ נוֹלָדָה בְּיוֹם ה', אָסוּרָה גַם בַּשַּׁבָּת. שְׁחַט תִּרְנַגְלָת וּמִצָּא בָּהּ בֵּיצִים, אֶפְלוּ הֵן גְּמוּרוֹת, מִתְרוֹת אֶפְלוּ בּוֹ בְּיוֹם. (דִּין הַחֵלֶב עֵין לְקַמּוֹן קֵא סְעִיף ה').

(ב) וּאִף בְּנִייעָה.

ג. עֲצִים, לֹא הִתְרוּ בְּטִלְטוּל אֶלָּא לְצֻרְךָ הַסֵּקָה. אֲבָל שְׁלֹא לְצֻרְךָ הַסֵּקָה, אָסוּרִים בְּטִלְטוּל. וְלִכֵּן אֵין סוּמְכִין לֹא אֶת הַקִּדְרָה וְלֹא אֶת הַדֵּלֶת בְּבִקְעָתָּי.

(ג) וּבִשְׁעַת הַדַּחֵק אִפְשָׁר לְהַקֵּל בְּבִקְעַת יִבְשָׁה.

ד. אִפְר כִּירָה שֶׁהַסֵּקָה מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב, מִתֵּר לְטִלְטְלוֹ בְּיוֹם טוֹב, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מוֹכֵן לְכָל צֹרְכֵי הָאָדָם, לְכַסּוֹת בּוֹ צוּאָה אוֹ רֵק וְכִדּוּמָה. וְאִם הַסֵּקָה בְּיוֹם-טוֹב, אִם הוּא עֵדִין חֵם שֶׁרְאוּי לְצֹלֹת בּוֹ בֵּיצָה, מִתֵּר לְטִלְטְלוֹ לְכָל צֹרְכֵי הָאָדָם. אֲבָל אִם נִצְטַנֵּן, אָסוּר בְּטִלְטוּל, מִשּׁוּם דִּהְיוּ לֵה נוֹלֵד, אֶתְמוּל הִיָּה עֲצִים וְהַיּוֹם אִפְר, וְגִרּוּעַ מִמֶּקְצָה - עֵין לְעִיל סִימָן פ"ח סְעִיף ד'.

ה. אֲגוּזִים שֶׁאֲכָלָן קֵדָם יוֹם-טוֹב, מִתֵּר לְהַסִּיק בְּקִלְפִיָּהֶן. אֲבָל אִם אֲכָלָן בְּיוֹם-טוֹב, אָסוּר לְהַסִּיק בְּקִלְפִיָּהֶן. וְאֶפְלוּ לְטִלְטְלָן, אָסוּר. וְכֵן שְׁאָר קִלְפוֹת אֶף-עַל-פִּי שֶׁרְאוּיוֹת לְבִהְמָה, מִשּׁוּם דִּהְיוּ לֵה נוֹלֵד, דְּאֶתְמוּל הָיוּ עוֹמְדוֹת לְאָדָם.

יסוד ושורש העבודה

וְהַיְדוּעַ יִזְהַר שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִבְּשֵׁר-עוֹף, כִּי רַב נָשִׁים עוֹשִׂים צִוָּאר שֶׁל עוֹף לְזוּעַ.

עַל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁל יוֹם זֶה בָּאנוּ לְהַזְהִיר, שְׂיִהְיֶה בְּעוֹנָתָהּ, כִּי עֵינֵינוּ רְאוּ רַבִּים עוֹבְרִים זְמַן מִנְחָה זֶה מִחֲמַת טְרִדַת הַיּוֹם. אֲךָ אָדָם מוֹעֵד לְעוֹלָם, וְאֲשֵׁרֵי אָדָם מִפֶּחַד תְּמִיד לְהִיּוֹת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה לְזִכְרוֹן תְּמִיד כָּל הַיּוֹם הַהוּא, וְבִלְיַעְבֹּר זְמַנָּהּ, חֵס וְשָׁלוֹם, וּלְהַכִּין בְּזִרְיוֹת כָּל צָרְכּוֹ הַכֹּל מִקֵּדָם בְּכָל מָה דְאֶפְשָׁר, וְדִי בָּזָה. וְאַחֵר כָּל הַנֶּ"ל יֵלֵךְ לְבֵית-הַכְּנֶסֶת לְהַתְּפִלֵּל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה בְּזְמַנָּהּ וּבְכּוֹנָנָה עֲצוּמָה. וְאַחֵר תְּפִלַּת הַמִּנְחָה יְסֻדֵּר סֵדֵר הַקְּרִבַּת הַפֶּסַח, וּכְבֹּר נִדְפָס בְּסִדּוּרִים. וּמִקֵּדָם יִקְרָא בְּחֻמָּשׁ הַפָּרָשָׁה בְּפָרָשַׁת בֹּא: "דִּבְרוּ אֶל כָּל עַדַּת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה, וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שָׂה וְגו'", וְאַחֵר קְרִיאַת הַפָּרָשָׁה יֵאמֵר סֵדֵר הַהִקְרָבָה בְּסִדּוּר כַּנֶּ"ל.

וּכְשִׁיגִיעַ זְמַן תְּפִלַּת-עֶרְבִית, יִתְפַּלֵּל בְּכּוֹנָנָה עֲצוּמָה בִּיְתֵר שְׂאֵת וְיֵתֵר עַד מִשְׁאָר הַיָּמִים, וּבִיחּוּד בְּבִרְכַּת "אֶמֶת וְאַמוּנָה", כִּי יוֹמָא קָא גָרַם הַכּוֹנָנָה יִתְרָה, כִּי זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' נִפְלְאוֹת גְּדוֹלוֹת בְּמִצְרַיִם לְעֵינֵינוּ לְגִאֲלָנוּ וּלְחַפְּשָׁנוּ מִשָּׁם, וְעַל-כֵּן יִכּוֹן בִּיְתֵר שְׂאֵת כָּל הַכּוֹנָנוֹת הָרְאוּיֹת בְּבִרְכָּהּ זֶה, שֶׁבְּאַרְנוּ לְמַעַלָּה בְּתְּפִלַּת הַחֵל (שַׁעַר הַשְּׁבִיעִי, פֶּרֶק אֶחָד-עֶשְׂרִי), יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּהוֹדָאָהּ וּבְשִׁמְחָה עֲצוּמָה, כִּי הוּא הַזְמַן גְּרָמָא, וְדִי בְּהַעֲרָה זֶה.

י"ט אדר

ליקוט מספרים הקדושים

להחמיר בכל החומרות

איתא מהאר"י ז"ל להחמיר בכל החומרות בפסח.

(שו"ע הרב - תשובות ח"ו סי' ו')

ליזהר אפילו בדברים שמדינא מותר

וכ"ז דווקא באופן שנוהר אפילו בדברים שמדינא מותר, אלא שיש פוסקים האוסרים, כגון וכו'.

(א"א - בוטשאטש)

מצוותיו חמורים ואזהרותיו נוראים אבל באהבה ושמחה

ובהיות כי כל ענייני טורח של חג המצות הקדוש הוא באהבה ובשמחה ולכן צריכין ישראל לשמור עצמן מלב רגז, ומכ"ש שלא יהיה ריב ומצה ומחלוקת ביניהם, וכל מה שיקנה לצורך ביתו, יאמר בפיו שאני קונה זאת לצורך החג הקדוש הזה, ומכל שכן שצריך האדם להזהר שלא יהיה במעותיו מה שיקנה לצורך החג הקדוש שום גזל או פרוטה משאר אסורים, כי אם לאו נותן כח להם"א שיהיה להם חלק בקדושה וק"ל דחמין אוסר במשהו... ואשרי מי שמרגיל להתכונן בכל דרכיו להנאת הנשמה ולא להנאת הגוף, ופרט בעסק החג הקדוש הזה אשר מצותיו חמורים ואזהרותיו נוראים.

(קב הישר)

אם המלך מחמיר אנו נמי מחמירין

ואמר בסוף הדרשה למה אנו מחמירים כל כך הרבה בהלכות פסח, יותר משאר איסורים, וי"ל כיון שראינו שהקב"ה מחמיר וכתב לו בל יראה ובל ימצא, ומה נפקא מינה להקב"ה אם אנו אוכלין חמץ או מצה, אלא כמלך שצוה לעבדיו לעשות דבר וכיון שראינו שהמלך מחמיר, אנו עבדיו נמי מחמירין בזה המצוה.
(לקט יושר - מבעל תרומת הדשן)

חומרות הפסח אינם יוהרא

כולי עלמא ידעי, דבפסח כל אחד מחמיר לעצמו ועושה גדרות וסייגים, כי רב הוא תוקף איסור חמץ החמור מכל איסורין שבתורה, כאשר בירר הרדב"ז בתשו' דפוס פיורדא סי' מתוק, ואינו יוהרא ולא דבר תמוה, כי כל העם מקצה אל הקצה יודעים כמה מיני חומרות עושה כל אחד.

(מחזיק ברכה - להחיד"א)

בפסח ושבט מחמירין

אמר [הרה"ק ר"פ מקאריין זי"ע] בשם הבעש"ט זי"ע, ער האט ניט גיוואלט ליידען קיין חומרות, נאר לענין פסח ולענין שבט -הוא לא רצה לסבול חומרות, אלא לענין פסח ולענין שבט].

(כתבי הרמ"מ [ר' משה מידנער] אות תתריט)

להחמיר בכל החומרות הנזכרים בשו"ע

בשם הרב ז"ל [הרה"ק ר"פ מקאריין זי"ע], שהקפיד שלא להחמיר חומרות יתרות, כי בזה ממשיך על עצמו הגלות ח"ו, כי החומרות הם מסיטרא דדינא, והראיה שהספרים האחרונים מחמירים יותר מהראשונים וכל מה שניתוסף ספר חדש יש בו כמה חומרות חדשים, והוא מפני תוקף הגלות שבכל פעם הוא כבד יותר בעו"ה, לכן אין לאדם להחמיר יותר מהשו"ע אף אם יש איזה דעה בהשו"ע להחמיר אם אין המסקנא כך אין להחמיר, רק בפסח יש לתפוס כל החומרות הנזכרים בשו"ע, אבל חומרא שלא נזכר כלל בשו"ע לא רצה להחמיר אף בפסח.

(אמרי פנחס החדש - קע)

ברוסיה נהגו הרבה חומרות בפסח

אמר בעל "דגל מחנה אפרים": ברוסיה נוהגים הרבה חומרות בחג הפסח, אבל הם אינם מוצאים חן בעיני, ורק חומרא אחת מוצאת חן בעיני: להכין מים לכל ימי חג הפסח, מלפני החג, ואם תשאלו למה איני נוהג כן, אגיד לכם, מפני שלא ראיתי כן אצל זקני הבעש"ט הק'.

(נר ישראל)

חומרות בני"י בפסח מבטלין הרבה גזירות

בשם כ"ק הגה"צ רבי בנימין ראבינאוויטש זצוק"ל שמעתי שאמר בשם הרה"ק רבי פינחס מקאריץ זי"ע שאמר מעת שהתחילו ישראל להחמיר בחומרות של פסח, נתבטלו הרבה גזירות מישראל, ואמר הטעם כי בשמים מתנהגים מדה כנגד מדה. וכשאין ישראל מדקדקין בדין, אלא מחמירין יותר, גם בשמים אין מדקדקין עמם.

("זכור לאברהם" ח"ב, ע' קי"ז)

עבירה בפסח גורמת פגם גדול יותר משאר השנה

ראיתי להרב המופלא מהרח"א בר דוד ז"ל בקונטרס שבסוף ספר אשדות הפסגה שכתב דף י"ח ע"ד, ושמעתי משם חכם גדול אחד מפורסם מאד בחכמת הקבלה, שהוא אמר דלאו דוקא באסור חמץ עושה האדם פגם בחג הקדוש הזה, כי גם על כל שאר עבירות הנכשל בהם בחג הקדוש הזה עושה פגם גדול יותר משאר הימים רחמנא לצלן, עד כאן לשונו:

(גאולת עולם לחיד"א)

וכתבו המקובלים, שלא איסור חמץ בלבד הוא חמור מאד בימי פסח, אלא כל דבר פשע חמור מאוד, ופוגם ועושה רועם בפסח יותר ויותר משאר ימות השנה, וצריך לזהר ולעמוד על המשמר יותר מכל ימות השנה.

(פלא יועץ (אות פ - פסח)